

**REVIDIRANA DRŽAVNA STRATEGIJA ZA RAD NA
PREDMETIMA RATNIH ZLOČINA**

Sarajevo, maj 2018. godine

1. UVOD.....	3-4
1.1 RAZLOZI ZA IZRADU STRATEGIJE.....	4-6
1.2 CILJEVI I OČEKIVANI REZULTATI.....	6-7
2. EFIKASNOST U PROCESUIRANJU.....	7
2.1. PODACI O PREDMETIMA.....	7-9
Centralizovana evidencija.....	10-11
2.2 UPRAVLJANJE PREDMETIMA.....	11-15
Kriteriji za ocjenu složenosti predmeta.....	15-16
Rok za procesuiranje.....	16
Ujednačavanje sudske prakse.....	17
3. KAPACITETI ZA PROCESUIRANJE	17-24
4. REGIONALNA SARADNJA.....	25-26
5. ZAŠTITA I PODRŠKA ŽRTAVA I SVJEDOKA.....	26
5.1. ZAŠTITA SVJEDOKA.....	26-27
5.2. PODRŠKA ŽRTVAMA I SVJEDOCIMA.....	27-28
6. PROVOĐENJE STRATEGIJE I NADZOR.....	28
Imenovanje.....	28
Način rada i podrška radu Nadzornog tijela.....	28-30
7. FINANSIJSKI ASPEKTI.....	30

REVIDIRANA DRŽAVNA STRATEGIJA ZA RAD NA PREDMETIMA RATNIH ZLOČINA

1. UVOD

U periodu od 1992. do 1995. Bosna i Hercegovina bila je poprište oružanih sukoba u kojima su učinjena teška, sistematska i masovna kršenja međunarodnog humanitarnog prava, a kao posljedica rata izgubljeni su mnogi ljudski životi, brojno stanovništvo je izbjeglo ili raseljeno, veliki broj osoba se još uvijek vode kao nestale, i učinjene su i druge teške povrede osnovnih ljudskih prava i sloboda. Sprječavanje nekažnjivosti i suočavanje sa nedavnim ratnim događajima označeno je kao jedan od osnovnih preduvjeta za postepeno pomirenje i napredak Bosne i Hercegovine, kako na unutrašnjem tako i na vanjskom planu, u procesu Evropskih integracija. Prvi korak u suočavanju sa prošlošću jeste procesuiranje i kažnjavanje lica odgovornih za djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim humanitarnim pravom. Postoji jasna opredijeljenost Bosne i Hercegovine i međunarodne zajednice da zauzme efikasniji i sveobuhvatniji pristup problematici procesuiranja predmeta ratnih zločina. S tim u vezi, rezolucijom Vijeća sigurnosti br. 808 od 22.2.1993. godine i 827 od 25.5.1993. godine formiran je Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) sa ciljem da procesuirao počiniocima krivičnih djela protiv čovječnosti i ratnih zločina. Imajući u vidu rezolucije 1503 od 28.8.2003. godine o završetku rada MKSJ-a, uspostavljeni su odjeli za ratne zločine u okviru Suda i Tužilaštva Bosne i Hercegovine (BiH), čiji je zadatak da nastave rad na predmetima ratnih zločina u skladu sa najvišim međunarodnim standardima iz oblasti krivičnog prava i zaštite ljudskih prava.

Usljed masovnosti počinjenih kršenja međunarodnog humanitarnog prava, brojna odgovorna lica su još uvijek nekažnjena i postoji veliki broj neriješenih predmeta. Bosna i Hercegovina se suočava sa nedostatkom sveobuhvatnog metoda u procesu rješavanja ovih pitanja. U pokušaju da iznađe sistematski pristup problematici rješavanja velikog broja predmeta ratnih zločina što je osnovni zadatak ove Strategije, Ministarstvo pravde BiH je u septembru 2007. godine osnovalo *Radnu grupu za izradu državne strategije za rad na predmetima i rješavanje pitanja vezanih za ratne zločine*. Vijeće ministara BiH je 29.12.2008. godine usvojilo Državnu strategiju za rad na predmetima ratnih zločina (u daljem tekstu Strategija).

U fokusu rada na pripremi Strategije su bili prevashodno pravosudni aspekti problematike rješavanja predmeta ratnih zločina. Strategija je komplementarna sa Strategijom za reformu sektora pravde koju je usvojilo Vijeće ministara BiH.

S ciljem praćenja i vršenja nadzora nad implementacijom Strategije i realizacijom predviđenih ciljeva Vijeće ministara je po usvajanju iste, 2009. godine, donijelo Odluku o uspostavi Nadzornog tijela za praćenje provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina (u daljem tekstu: Nadzorno tijelo).

S obzirom da svi ciljevi predviđeni Strategijom nisu ostvareni u zacrtanim rokovima te s obzirom na broj predmeta ratnih zločina u radu u tužilaštvima u BiH, javila se potreba za izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom). Shodno navedenom, Vijeće ministara je 12.04.2017. godine osnovalo Radnu grupu za izradu izmjena i dopuna Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina. U skladu sa navedenom odlukom stručnu pomoć ovoj radnoj grupi pružali predstavnici Suda BiH i Tužilaštva BiH, te predstavnici Udruženja sudija i Udruženja tužilaca u RS i FBiH. Takođe, Misija OSCE-a u BiH je pružila značajnu podršku ovoj radnoj grupi.

Naime, s obzirom na dosadašnje iskustvo i identifikovane probleme u implementaciji Strategije, predviđeno je da se kroz izmjene i dopune Strategije (revidiranu Strategiju) predvide adekvatni mehanizmi koji će unaprijediti procesuiranje predmeta ratnih zločina u sudovima i tužilaštvima u BiH kroz odgovarajuću raspodjelu predmeta ratnih zločina između pravosuđa na nivou BiH i entiteta i Brčko distrikta BiH te prevashodno obezbijediti efikasnije procesuiranje najsloženijih i najprioritetnijih predmeta ratnih zločina u postavljenim rokovima.

Izrazi koji su radi preglednosti dati u jednom gramatičkom rodu, bez diskriminacije se odnose i na muškrce i na žene.

1.1. RAZLOZI ZA IZRADU IZMJENA I DOPUNA STRATEGIJE

Izmjena i dopuna Strategije (revidirana Strategija) fokus stavlja na one oblasti koje su u okviru zaključaka i izvještaja Nadzornog tijela¹, kao tijela nadležnog za praćenje provođenja i ocjenu stepena realizacije Strategije prepoznate kao nerealizirane. Na osnovu uočenih problema u praksi i izostanka očekivanih rezultata, te izmjenjenih okolnosti u pogledu uslova za procesuiranje predmeta ratnih zločina, identifikovane su oblasti koje je izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom) bilo potrebno obuhvatiti. To su pitanja adekvatnog određivanja:

- (1) prioritetnog procesuiranja najsloženijih predmeta ratnih zločina
- (2) kriterijuma za ocjenu složenosti predmeta ratnih zločina,
- (3) roka procesuiranja,
- (4) mehanizma prenošenja predmeta na entitetski nivo i nivo Brčko distrikta BiH (raspodjela predmeta),
- (5) ujednačavanje sudske prakse,
- (6) procjene ljudskih i materijalnih kapaciteta,
- (7) regionalne saradnje,
- (8) pojačanog nadzora nad provođenjem izmijenjene i dopunjene Strategije (Nadzorno tijelo).

---

¹ Izvještaj Nadzornog tijela za praćenje provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina za period od 01.01.2009. - 30.06.2015. godine sa prijedlogom mjera i Ažurirana analiza implementacije Državne strategije zaključno sa 2016. godinom

Razlozi za izradu izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) su identifikovani kroz analizu i zaključke Nadzornog tijela u vezi ostvarenja pojedinačnih ciljeva i očekivanih rezultata koje je Strategija predvidjela, kao i slabosti uočenih u praksi.

Prvi i najvažniji cilj propisan Strategijom – ”Procesuirati najsloženije i najprioritetnije predmete ratnih zločina u roku od 7 godina te procesuirati ostale predmete ratnih zločina u periodu od 15 godina od usvajanja Strategije”, nije ostvaren s obzirom da je rok za procesuiranje najsloženijih i najprioritetnijih predmeta ratnih zločina istekao u decembru 2015. godine.

Prema podacima Tužilaštva BiH, ovo tužilaštvo u radu i dalje ima veliki broj ovih predmeta.

Dakle, jedan od osnovnih zadataka izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) je upravo bilo definisanje novog roka za procesuiranje najsloženijih predmeta.

Realizacija prvog strateškog cilja je zavisila od realizacije drugih strateških ciljeva s obzirom da je najveći broj drugih ciljeva i mjera upravo pretpostavka za ostvarenje ovog cilja.

Ako posmatramo impementaciju cjelokupne Strategije, evidentno je da kašnjenje u realizaciji većine drugih ciljeva i mjera uticalo i na neostvarivanje ovog prvog i najvažnijeg. Naime, iako je Nadzorno tijelo konstatovalo da je najveći broj ciljeva i mjera ostvaren, to je urađeno sa znatnim kašnjenjem, što je uticalo na procesuiranje predmeta u zadatim rokovima.

Analiza pojedinačnih dijelova Strategije pokazuje upravo da je izostalo pravovremeno ostvarenje osnovnih pretpostavki za procesuiranje predmeta ratnih zločina. Tako je npr. centralizovana evidencija o svim predmetima ratnih zločina u bh. pravosuđu uspostavljena 2011. godine, a rok predviđen Strategijom je bio 30 dana nakon njenog usvajanja. Pored navedenog, jedan od razloga za nedovoljno efikasno procesuiranje najsloženijih predmeta i protok roka od sedam godina su i nedovoljni kapaciteti za procesuiranje. Naime, tek od 2013. godine su znatno ojačani kapaciteti Tužilaštva BiH i ono raspolaže odgovarajućim ljudskim resursima za procesuiranje predmeta ratnih zločina.

Nefunkcionisanje mehanizma raspodjele predmeta između pravosuđa na nivou BiH i nivoa entiteta i Brčko distrikta BiH, na način kako je to Strategija predvidjela, je jedan od razloga nedovoljno efikasnog procesuiranja najsloženijih predmeta od strane Tužilaštva BiH. Ukoliko se posmatraju efekti mehanizma raspodjele predmeta, tj. podaci o prenosu predmeta na entitetski nivo i nivo Brčko distrikta BiH evidentno je da, osim u 2012. godini kada je ustupljeno preko 200 predmeta ratnih zločina, dinamika prenosa predmeta nije bila adekvatna, naročito ako se uzme u obzir da je u isto vrijeme došlo do preuzimanja značajnog broja predmeta od entitetskog i pravosuđa Brčko distrikta BiH.

Jedno od osnovnih pitanja na kojima je bio fokus izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) je bilo upravo uspostavljanje efikasnijeg mehanizma raspodjele predmeta i to na osnovu izmjenjenih kriterijuma za ocjenu složenosti predmeta kao i usaglašenih izmjenjenih tumačenja istih, koji će omogućiti ustupanje većeg broja manje složenih predmeta pravosuđu

entiteta i Brčko distrikta BiH. Naime, kako bi se obezbijedio prenos većeg broja manje složenih predmeta te omogućilo da Sud i Tužilaštvo BiH procesuiraju najsloženije predmete, bilo je potrebno izmijeniti kriterijume za ocjenu složenosti predviđene Strategijom i od strane svih aktera, prvenstveno Suda BiH i Tužilaštva BiH te pravosudnih institucija entiteta i Brčko distrikta BiH, usaglasiti jedinstveno tumačenje ovih kriterijuma.

S tim u vezi, u očekivanju intenzivnijeg prenosa predmeta ratnih zločina, javila se potreba za ponovnom procjenom kapaciteta okružnih i kantonalnih sudova i tužilaštava, te pravosudnih institucija Brčko distrikta BiH za procesuiranjem predmeta ratnih zločina. Iako su materijalni i ljudski resursi ovih institucija znatno ojačani kroz podršku Evropske unije u okviru programa pomoći IPA 2012/2013, značajnije ustupanje predmeta ratnih zločina se očekuje upravo po isteku ove podrške. U tom smislu neophodno je da relevantne vlade obezbijede sredstva za procesuiranje predmeta ratnih zločina na svim nivoima, kroz nastavak angažovanja saradnika za podršku svjedocima, stručnih saradnika i savjetnika, istražilaca i drugog osoblja.

U tom smislu, kako bi se osiguralo procesuiranje predmeta ratnih zločina na svim nivoima pravosuđa u roku zadatom izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom) predviđena je dalja analiza ljudskih kapaciteta i materijalnih resursa sudova i tužilaštava za procesuiranje predmeta ratnih zločina i jačanje ovih resursa tamo gdje se za to pojave potrebe.

Kada je u pitanju praćenje i nadzor nad provođenjem Strategije, Vijeće ministara je 2009. godine, kako je to bilo predviđeno Strategijom, osnovalo Nadzorno tijelo sa zadatkom da prati implementaciju Strategije i procjenjuje ostvarene rezultate. Nadzorno tijelo je od osnivanja održalo preko 70 sastanaka i usvojilo oko 300 zaključaka u vezi različitih aspekata implementacije Strategije i dostavilo ih relevantnim institucijama. Međutim, kako nadležne institucije u velikom broju slučajeva nisu realizovale zaključke Nadzornog tijela, tako se javila potreba za unapređenjem mehanizma nadzora i kontrole nad provođenjem Strategije. Jedan od načina osiguranja adekvatnog mehanizma kontrole je jačanje uloge i statusa Nadzornog tijela, i to kroz uspostavljanje sistema izvještavanja relevantnih institucija o provođenju, zaključaka uputstava i preporuka Nadzornog tijela. Unapređenjem mjera za praćenje i nadzor nad provođenjem strateških ciljeva i mjera od strane nadležnih institucija, osnažuje se i mehanizam odgovornosti istih za nepoštivanje odluka Nadzornog tijela.

1.2. CILJEVI I OČEKIVANI REZULTATI

- a. Procesuirati najsloženije i najprioritetnije predmete ratnih zločina pred Sudom BiH i Tužilaštvom BiH, a ostale predmete pred pravosudnim organima entiteta i Brčko distrikta, sve do kraja 2023. godine.
- b. Redovno ažuriranje evidencija o svim predmetima ratnih zločina koji se nalaze pred BH pravosuđem na nivou Suda i Tužilaštva BiH;
- c. Osigurati efikasno upravljanje predmetima ratnih zločina, odnosno njihovo raspoređivanje između pravosuđa na nivou BiH i pravosuđa entiteta i Brčko distrikta BiH, koje će omogućiti procesuiranje u zadatom vremenskom periodu;

- d. Prioritetno procesuirati najodgovornije učitelje pred Sudom BiH uz pomoć usaglašenih kriterija za selekciju i prioritizaciju predmeta;
- e. Nastaviti sa ujednačavanjem sudske prakse u predmetima ratnih zločina kako bi se osigurala pravna sigurnost i jednakost građana pred zakonom;
- f. Dodatno ojačati kapacitete pravosuđa i policije u čitavoj BiH za rad na predmetima ratnih zločina;
- g. Poboljšati ostvarenu saradnju sa zemljama u regiji po pitanju predmeta ratnih zločina u cilju napretka u cijelom regionu;
- h. Nastaviti obezbjeđivati i unapređivati zaštitu, podršku i isti tretman svih žrtava i svjedoka u postupcima pred svim sudovima u BiH;
- i. Ojačati uspostavljeni sistem kontrole i nadzora nad provođenjem mjera iz izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije);

2. EFIKASNOST U PROCESUIRANJU

U ovom dijelu analizirana su međusobno povezana pitanja, a odnose se na: podatke o broju predmeta i njihovoj strukturi; kakav uticaj broj i struktura predmeta imaju na korištenje postojećih materijalnih i kadrovskih kapaciteta u pravosuđu, kao i potrebu za budućim ulaganjima u kapacitete; upravljanje velikim brojem predmeta u smislu njihove raspodjele između pravosuđa na nivou BiH i pravosuđa entiteta i Brčko distrikta BiH; te ujednačavanje sudske prakse vezane za primjenu materijalnog zakona u predmetima ratnih zločina.

2.1. PODACI O PREDMETIMA

Postojanje jedinstvenih, egzaktnih i kvalitativnih statističkih podataka o broju i prirodi otvorenih predmeta ratnih zločina, predstavlja jedan od neophodnih preduslova za osmišljavanje efikasnog strateškog plana koji će imati realne implikacije na resurse.

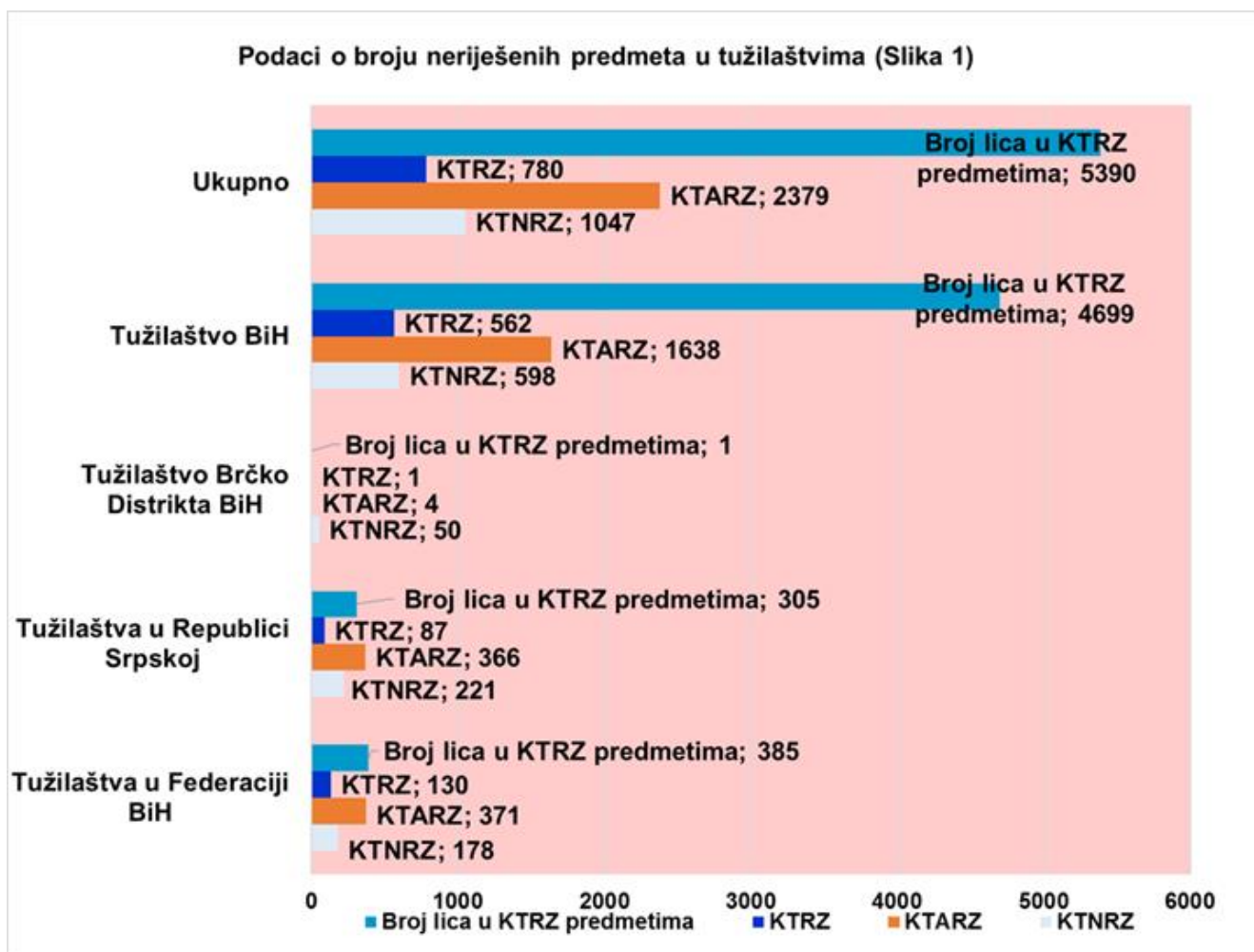
Jedan od ispunjenih ciljeva predviđenih Strategijom je bilo uspostavljanje Centralizovane evidencije predmeta ratnih zločina o svim nezavršenim predmetima ratnih zločina pri Tužilaštvu BiH. Pored navedenog, pri Sudu BiH je uspostavljena evidencija o broju potvrđenih optužnica, izrečenih prvostepenih presuda i pravosnažnih presuda u predmetima ratnih zločina pred sudovima u BiH počev od 1. marta 2003. godine.

Izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom) je naglašena obaveza daljeg ažuriranja ovih evidencija s ciljem postojanja jedinstvenih podataka o svim predmetima ratnih zločina koji se vode u tužilaštvima i pred sudovima u BiH.

Pored navedenog, u okviru procesa informatizacije pravosudnog sistema u BiH, u svim sudovima i tužilaštvima je implementiran Sistem za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima - (T)CMS, na osnovu kojeg je omogućeno dobijanje egzaktnih statističkih podataka o predmetima ratnih zločina. Prikaz broj neriješenih predmeta pred

tužilaštvima u BiH, zaključno sa 31.12.2017. godine, prema podacima iz TCMS-a dat je u grafikonu (slika 1.) koji prikazuje ukupan broj neriješenih predmeta ratnih zločina (KTRZ, KTARZ, KTNRZ)² koji se vode pred Tužilaštvom BiH, te tužilaštvima Republike Srpske, Federacije BiH i Brčko distrikta BiH. Sljedeći grafikoni (slika 2 i 3.) daju prikaz broja neriješenih KTRZ predmeta u fazi prijave i fazi istrage pred tužilaštvima u BiH na dan 31.12.2017. godine.

Slika 1

² KTRZ označava predmete ratnih zločina u kojima je poznat počinitelj, KTNRZ označava predmete ratnih zločina u kojima su počinioci nepoznati, dok KTARZ označava predmete u kojima nije izvjesno postojanje krivičnog djela ratnih zločina i također služi za oznaku raznih krivičnih predmeta u vezi sa predmetima ratnih zločina.

Neriješeni KTRZ predmeti u fazi prijave i istrage (Slika 2 – tabele 1 i 2)

Tabela 1 – Broj neriješenih KTRZ predmeta u fazi prijave na dan 31.12.2017. godine

	Prijave	
	Predmeti	Lica
Tužilaštva u FBiH	18	76
Tužilaštva u RS	9	21
Tužilaštvo Brčko Distrikt BiH	0	0
Tužilaštvo BiH	334	3583
Ukupno	361	3680

Tabela 2 – Broj neriješenih KTRZ predmeta u fazi istrage na dan 31.12.2017. godine

	Istrage	
	Predmeti	Lica
Tužilaštva u FBiH	112	309
Tužilaštva u RS	78	284
Tužilaštvo Brčko Distrikt BiH	1	1
Tužilaštvo BiH	228	1116
Ukupno	419	1710

Centralizovana evidencija

S obzirom da su izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom) usvojeni izmjenjeni kriterijumi za ocjenu složenosti predmeta i dato novo usaglašeno tumačenje istih, potrebno je postojeću centralizovanu evidenciju svih predmeta ratnih zločina pri Tužilaštvu BiH ažurirati i predmete kategorisati u skladu sa ovim kriterijumima tj. izvršiti revidiranje postojeće kategorizacije složenosti predmeta.

Evidencija sadrži sve potrebne podatke o broju i strukturi predmeta ratnih zločina koji će obezbijediti efikasno i potpuno rješavanje mjera iz izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije), a naročito raspoređivanje predmeta između sudova i tužilaštava u BiH.

Kada je u pitanju način evidentiranja predmeta u ovoj bazi, odnosno činjenicu da se u bazi predmeta ratnih zločina vode svi „otvoreni“ predmeti (u fazi istrage i fazi suđenja – do pravosnažnosti presude), ubuduće je potrebno registrovati predmete na način da se obezbijedi postojanje egzaktnih podataka o predmetima u kojima nije donesena tužilačka odluka, dakle o neriješenim KTRZ predmetima u tužilaštvima, sa izvršenom kategorizacijom istih. Dakle, evidencija predmeta koja se vodi pri Tužilaštvu BiH će sadržavati predmete u kojima nije donesena tužilačka odluka, te se neće voditi predmeti u fazi nakon potvrđivanja optužnice s obzirom da Sud BiH kao i do sada vodi evidenciju o predmetima ratnih zločina nakon faze potvrđivanja optužnice.

Na ovaj način se obezbjeđuje preglednija, potpunija i vjerodostojnija evidencija predmeta ratnih zločina u svim fazama postupka.

Za postojanje ove evidencije neophodno je da Tužilaštvo BiH obezbijedi ljudske resurse za redovno ažuriranje kako bi se imale tačne evidencije o svim predmetima ratnih zločina u tužilaštvima u BiH, te kako bi se izbjegla eventualna pojava vođenja paralelnih istraga u predmetima ratnih zločina u tužilaštvima u BiH. Sva tužilaštva u BiH redovno će dostavljati informacije o predmetima ratnih zločina Tužilaštvu BiH s ciljem ažuriranja ove evidencije.

U pogledu pristupa podacima sadržanim u Centralizovanoj evidenciji i ostalim podacima vezanim za predmete ratnih zločina, s ciljem unapređenja efikasnosti procesuiranja predmeta ratnih zločina u svim tužilaštvima, izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom) predviđeno je da će Tužilaštvo BiH na zahtjev tužilaštava u entitetima i Brčko distriktu BiH podatke iz ove evidencije dostavljati u roku od 8 dana od dana podnošenja zahtjeva.

S ciljem ažuriranja postojeće evidencije, Tužilaštvo BiH će u roku od 30 dana od dana usvajanja izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) ažurirati postojeću evidenciju predmeta ratnih zločina i izvršiti njihovu kategorizaciju na složene predmete i manje složene predmete, u skladu sa izmjenjenim kriterijumima.

Predmeti će se kategorisati u dvije grupe:

Kategorija I – složeni predmeti

Kategorija II – manje složeni predmeti

Važno je naglasiti da kategorizacija predmeta ratnih zločina mora biti u skladu, ne samo sa izmjenjenim kriterijumima, već i sa usaglašenim tumačenjem tih kriterijuma od strane Suda BiH i Tužilaštva BiH te sudova i tužilaštava u entitetima i Brčko distriktu BiH. S tim u vezi potrebno je nastaviti sa održavanjem redovnih sastanaka između Suda i Tužilaštva BiH kao i pravosudnih institucija u entitetima i Brčko distriktu BiH kako bi se obezbijedilo usaglašeno tumačenje ovih kriterijuma. Izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom) je predviđeno da Sud i Tužilaštvo BiH usvajaju smjernice za tumačenje kriterijuma za ocjenu složenosti predmeta ratnih zločina, upravo s ciljem obezbjeđivanja njihovog jedinstvenog tumačenja.

Nakon izvršene kategorizacije predmeta u skladu sa izmjenjenim kriterijumima i evidentiranja iste kroz bazu, Tužilaštvo BiH će o tome obavijestiti Nadzorno tijelo uz dostavljanje statističkih podataka o kategorizaciji predmeta izvršenoj u Tužilaštvu BiH odnosno o broju predmeta Kategorije I i II.

Sud BiH će i dalje voditi i centralizovanu ažuriranu evidenciju o broju potvrđenih optužnica, izrečenih prvostepenih presuda i pravosnažnih presuda u predmetima ratnih zločina pred sudovima u BiH. U tom smislu sudovi u BiH će i dalje redovno izvještavati Sud BiH o predmetima ratnih zločina, odnosno o potvrđenim/izmijenjenim optužnicama i donesenim prvostepenim i drugostepenim presudama u predmetima ratnih zločina.

2.2. UPRAVLJANJE PREDMETIMA

S obzirom na postojanje jasne opredijeljenosti BiH da se najslženiji predmeti ratnih zločina procesuiraju pred Sudom i Tužilaštvom BiH, a da se predmeti koji se ocijene kao manje složeni procesuiraju pred kantonalnim, odnosno okružnim sudovima i tužilaštvima entiteta i Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH, odnosno Tužilaštvu Brčko distrikta BiH, jedno od najvažnijih pitanja u vezi efikasnog procesuiranja predmeta ratnih zločina je pitanje upravljanja predmetima, odnosno raspodjele predmeta.

Imajući u vidu svu kompleksnost pitanja nadležnosti za rad na predmetima ratnih zločina, Strategijom je bilo predviđeno, i kao jedan od strateških ciljeva postavljeno, utvrđivanje funkcionalnog mehanizma upravljanja predmetima ratnih zločina odnosno njihovog raspoređivanja između pravosuđa na nivou BiH i pravosuđa entiteta i Brčko distrikta BiH koji će omogućiti efikasno procesuiranje u zadatom vremenskom periodu.

2009. godine izmjenjen je Zakon o krivičnom postupku BiH na način da je dodan član 27a. – Prenošenje vođenja postupka za krivična djela iz Glave XVII KZ BiH, a čime je stvoren efikasniji mehanizam upravljanja predmetima koji se primjenjuje pri prenosu manje složenih predmeta tužilaštvima i sudovima u entitetima i Brčko distriktu BiH, kada su ispunjeni uslovi

predviđeni kriterijumima za ocjenu složenosti. Takođe, 2009. godine dopunjena je i odredba člana 449. Zakona o krivičnom postupku BiH, koja se odnosi na preuzimanja predmeta ratnih zločina zaprimljenih kod sudova i tužilaštava u entitetima i Brčko distriktu BiH do 2003. godine, na način da je i prilikom preuzimanja predmeta obezbjeđena primjena kriterija složenosti.

Međutim, iako su, po ocjeni Nadzornog tijela, pojedinačne strateške mjere predviđene u okviru cilja koji se odnosio na osiguranje mehanizma upravljanja predmetima realizovane, na osnovu podataka o broju ustupljenih i preuzetih predmeta, te podataka o broju predmeta kategorije I i II koje se vode u Tužilaštvu BiH, kao i na osnovu zaključaka i preporuka Nadzornog tijela, te činjenice da je protekao rok za procesuiranje najsloženijih predmeta, evidentno je da ovaj mehanizam nije dao očekivane rezultate.

Naime, kako je u samim razlozima za donošenjem izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) navedeno, podaci Suda BiH³ govore da nakon 2012. godine kada je došlo do prenosa velikog broja predmeta ratnih zločina na entitetsko i pravosuđe Brčko Distrikta BiH (ustupljeno preko 200 KTRZ predmeta) nije bilo značajnijeg prenosa predmeta, ili je u isto vrijeme sa ustupanjem došlo i do preuzimanja predmeta sa entitetskog i pravosuđa Brčko distrikta BiH na pravosuđe na nivou BiH. Neravnomjerna raspodjela predmeta te procesuiranje manje složenih predmeta od strane Tužilaštva BiH i Suda BiH su između ostalog jedan od uzroka neefikasnog procesuiranja najsloženijih predmeta ratnih zločina i protoka prvobitnog roka od 7 godina predviđenog Strategijom.

Jedna od pretpostavki za efikasnije funkcionisanje mehanizma ustupanja i raspodjele predmeta jeste postojanje objektivnih i usaglašenih kriterijuma složenosti na osnovu kojih se vrši kategorizacija složenosti predmeta ratnih zločina, odnosno prenos na entitetsko pravosuđe i pravosuđe Brčko distrikta BiH. U tom smislu su u okviru izmjena i dopuna Strategije (revidiranom Strategijom) usvojeni izmjenjeni kriterijumi koji će obezbijediti prenos većeg broja manje složenih predmeta na pravosuđe entiteta i Brčko distrikta BiH.

Kako bi se shodno izmjenjenim kriterijumima složenosti izvršila raspodjela predmeta, odmah po usvajanju izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) je potrebno pristupiti reviziji kategorizacije svih predmeta ratnih zločina u Tužilaštvu BiH, u skladu sa kriterijumima predviđenim u Aneksu A ovog dokumenta, a s ciljem identifikacije onih predmeta ratnih zločina u kojima će biti izvršen prenos vođenja postupka, te nastaviti kategorizaciju novoprimitih predmeta u Tužilaštvu BiH.

Ovaj proces je potrebno realizovati u što kraćem roku jer će se na taj način pravosuđe na nivou BiH rasteretiti manje složenih predmeta i moći se posvetiti procesuiranju najsloženijih predmeta. Takođe, ukoliko se postupak ustupanja svih predmeta koji su trenutno u radu u Tužilaštvu BiH, a koji su predviđeni za prenos, realizuje u kratkom roku nakon usvajanja izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) tužilaštva u entitetima i Brčko distriktu BiH

---

³ Prema podacima Suda BiH, u periodu od 2006. godine do kraja 2016. godine ustupljeno je ukupno 468 predmeta, a u istom periodu preuzeto 368 predmeta, uz napomenu da broj od 368 predmeta obuhvata pored KTRZ predmeta i KTARZ i KTNRZ predmete.

će imati informaciju o broju predmeta ratnih zločina koje će imati u radu i moći će planirati raspodjelu ljudskih resursa u narednom periodu, te izvršiti procjenu potreba za ljudskim i materijalnim kapacitetima kako bi mogli u zadatim rokovima procesuirati predmete.

S tim u vezi predviđeno je da:

Tužilaštvo BiH u roku 45 dana nakon usvajanja izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) i na osnovu prethodno ažurirane Centralizovane evidencije (baze predmeta) sačini listu predmeta ratnih zločina sa naznakom kategorije složenosti za svaki predmet:

Kategorija I – Složeni predmeti – procesuiraju se pred Sudom i Tužilaštvom BiH

Kategorija II – Manje složeni predmeti – procesuiraju se pred Sudom i Tužilaštvom BiH i pravosuđem entiteta i Brčko distrikta BiH

Tužilaštvo BiH podatke o ukupnom broju predmeta ratnih zločina sa izvršenom kategorizacijom svakog predmeta dostavlja Sudu BiH. Istovremeno, uz dostavljanje liste predmeta, Tužilaštvo BiH podnosi prijedlog za prenos vođenja postupka u onim manje složenim predmetima za koje Tužilaštvo BiH smatra da trebaju biti procesuirani pred pravosuđem entiteta i Brčko distrikta (u skladu s članom 27.a ZKP BiH i kriterijumima iz Aneksa A).

O navedenom procesu revizije kategorizacije i ažuriranja baze predmeta Tužilaštvo BiH će dostaviti izvještaj Nadzornom tijelu uključujući statističke podatke o broju neriješenih predmeta, kategorizaciji svih predmeta i broju predmeta za koje se Sudu BiH podnosi prijedlog za prenos vođenja postupka.

Po izvršenom pregledu i kategorizaciji predmeta koje je dostavilo Tužilaštvo BiH, Sud BiH donosi odluku o prijedlozima Tužilaštva BiH za prenos vođenja postupka na entitetske sudove i tužilaštva i pravosuđe Brčko distrikta BiH. Sud BiH će o navedenom procesu dostaviti izvještaj Nadzornom tijelu uključujući podatke o kategorizaciji složenosti svih predmeta i broju predmeta u kojima je donesena odluka o prenosu vođenja postupka po prijedlogu Tužilaštva BiH.

Kada je u pitanju revizija kategorizacije predmeta, neophodno je obezbijediti usaglašeno tumačenje kriterijuma iz Aneksa A između Suda BiH i Tužilaštva BiH, te pravosudnih institucija u entitetima i Brčko distriktu BiH. Usaglašenim jedinstvenim tumačenjem kriterijuma će se osigurati adekvatan i efikasan mehanizam raspodjele tj. prenosa predmeta.

S obzirom na to da predmeti KTNRZ predstavljaju predmete u kojima je poznato krivično djelo ali je nepoznat počinitelj, prilikom kategorizacije složenosti i prenosa predmeta, u toku rada na izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom) zauzet je stav da i KTNRZ predmeti, pored KTRZ predmeta, budu obuhvaćeni kategorizacijom i procesom prenosa na pravosuđe entiteta i Brčko distrikta BiH. U tom smislu sve naprijed navedeno se odnosi na vrste predmeta KTRZ i KTNRZ. U slučaju otkrivanja počinioca u prenesenim KTNRZ predmetima, isti ostaju u radu u tužilaštvima u entitetima i Brčko distriktu BiH, osim ako svojstvo počinioca ukazuje na to da se radi o predmetu u kojem je potrebno ponovno izvršiti kategorizaciju

složenosti predmeta, u skladu sa mehanizmom predviđenim mjerom 8 u okviru strateškog cilja III „Osigurati efikasno upravljanje predmetima ratnih zločina, odnosno njihovo raspoređivanje između državnog pravosuđa i pravosuđa entiteta i Brčko distrikta BiH, koje će omogućiti procesuiranje u zadatom vremenskom periodu“

U strukturi raspodjele predmeta ratnih zločina potrebno je razlikovati dvije grupe predmeta, i to: predmete u kojima se vođenje postupka može prenjeti na pravosuđe entiteta i Brčko distrikta BiH (u skladu sa članom 27a. ZKP BiH i kriterijumima iz Aneksa A) i predmete koji se preuzimaju od entitetskih sudova i tužilaštava i pravosuđa Brčko distrikta BiH (u skladu sa članom 449. ZKP BiH):

1. Predmeti u kojima se može prenjeti vođenje postupka na etitetsko i pravosuđe Brčko distrikta BiH.

Ova grupa obuhvata predmete ratnih zločina koji su zaprimljeni u rad nakon stupanja na snagu novih krivičnih zakona 1. marta 2003. godine. Svi ovakvi predmeti su, po zakonu, u isključivoj nadležnosti Suda i Tužilaštva BiH, te se jedino mogu prenjeti drugim sudovima i tužilaštima po članu 27a. ZKP BiH (*prenošenjem vođenja postupka*) i u skladu sa kriterijumima iz Aneksa A.

Kada je u pitanju broj prenesenih predmeta, na osnovu Odluke Suda BiH, zaključno sa 31.12.2017. godine, preneseno je 455 KTRZ predmeta, 35 KTARZ predmeta i 1 KTNRZ predmet⁴.

2. Predmeti koji se preuzimaju od pravosuđa entiteta i Brčko distrikta BiH

Ova grupa obuhvata predmete ratnih zločina koji su zaprimljeni u rad kod sudova i tužilaštava u entitetima i Brčko distriktu BiH prije stupanja na snagu Zakona o krivičnom postupku BiH iz 2003. godine, u kojima do tada optužnica nije bila stupila na snagu, odnosno nije bila potvrđena. Ti sudovi i tužilaštva bili su dužni završiti ove predmete, izuzev ako Sud BiH ne odluči da preuzme takav predmet.

Kada je u pitanju broj preuzetih predmeta iz ove grupe, na osnovu odluke Suda BiH, zaključno sa 31.12.2017. godine je preuzeto ukupno 307 KTRZ predmeta, 10 KTARZ predmeta, 48 KTNRZ predmeta⁵. Pored navedenih predmeta, Odlukom Suda BiH, preuzeti su: 22 Ki predmeta, 1 Kpp predmet, 10 Kps predmeta i 10 A predmeta⁶.

Kako bi se obezbijedila što efikasnija raspodjela predmeta te procesuiranje svih predmeta u datom roku, izmjenama i dopunama Strategije (revidirane Strategije) predviđen je svojevrsni nadzor nad situacijama u kojima tužilaštva u entitetima i Brčko distriktu BiH podnose Sudu BiH prijedloge za ponovnu ocjenu složenosti i ponovno preuzimanje ranije prenesenih

---

⁴ Podaci Suda BiH

⁵ Podaci Suda BiH

⁶ Podaci Suda BiH (Ki – predmeti istrage, Kpp – prethodni krivični postupak, Kps – preispitivanje optužnice, A predmeti – administrativni poslovi)

predmeta. Naime, u ovim slučajevima prije podnošenja prijedloga za ponovno preuzimanje predmeta od strane Suda BiH, nadležna tužilaštva na svim nivoima će dati ocjenu opravdanosti podnošenja ovakvih prijedloga.

Za ocjenu složenosti predmeta na osnovu koje će se predmeti raspoređivati tj. ustupati i preuzimati između Suda/Tužilaštva BiH i drugih sudova/tužilaštava koristit će se kriteriji sadržani u Aneksu A izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) kao i usaglašeno tumačenje kriterijuma, koje će biti dostavljeno Nadzornom tijelu i o čijim izmjenama će Nadzorno tijelo biti redovno izvještavano.

Dodatno, Tužilaštvo BiH će nakon izvršene kategorizacije i raspodjele predmeta između pravosuđa na nivou BiH i pravosuđa entiteta i Brčko distrikta BiH, izvršiti prioritetizaciju predmeta ratnih zločina na nivou Tužilaštva BiH, odnosno sačiniti godišnje planove shodno izvršenoj prioritetizaciji predmeta te ove planove redovno ažurirati. Plan prioriteta i rješavanja predmeta na nivou Tužilaštva BiH će se sačiniti za period od 2018 – 2023. O procesu izvršene prioritetizacije predmeta i planovima sačinjenim shodno prioritetima, Tužilaštvo BiH će obavijestiti Nadzorno tijelo. Na ovaj način se osigurava prioritetno procesuiranje najsloženijih predmeta ratnih zločina.

Kriterijumi za ocjenu složenosti predmeta

Ovi Kriterijumi čine sastavni dio izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) i sadržani su u Aneksu A.

Kako je već navedeno, jedan od osnovnih razloga usvajanja izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) je unapređenje procesa raspodjele predmeta. Kako bi se omogućilo ustupanje većeg broja predmeta pravosuđu u entitetima i Brčko distriktu BiH bilo je potrebno izmijeniti kriterijume za ocjenu složenosti tj. učiniti ih fleksibilnijim i na taj način omogućiti prenos najvećeg broja manje složenih predmeta kako bi se Sud i Tužilaštvo BiH posvetili procesuiranju najsloženijih predmeta ratnih zločina.

Prilikom izrade izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) stavljen je zahtjev pred Radnu grupu za izmjene i dopune Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina i stručni tim koji je pružao podršku ovoj radnoj grupi da izmjenjeni kriterijumi budu u najvećoj mogućoj mjeri definisani i pojašnjeni. Bilo je neophodno kriterijume definisati na način da se obezbijedi njihova jedinstvena primjena, dakle da budu jasno postavljeni te da ne daju suviše širok prostor za različita tumačenja. Takođe, neophodno je obezbijediti usaglašeno tumačenje kriterijuma između Suda BiH i Tužilaštva BiH i sudova i tužilaštava u entitetima i Brčko distriktu BiH.

Određivanje kriterijuma složenosti predmeta na osnovu kojih će se vršiti raspodjela predmeta je bio i jedan od uslova za definisanje roka za procesuiranje predmeta postavljenog izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom).

Naime, prije postavljanja roka za procesuiranje predmeta potrebno je bilo izvršiti kategorizaciju predmeta, odnosno izvršiti okvirnu kategorizaciju predmeta na osnovu izmjenjenih kriterijuma, tj. dati okvirnu procjenu broja predmeta koji će biti procesuirani pred pravosuđem na nivou BiH i broja predmeta koji mogu biti ustupljeni pravosuđu entiteta i Brčko Distrikta BiH. Pri tome je bilo neophodno izvršiti i procjenu raspoloživih kapaciteta i potreba pravosudnih institucija u entitetima i Brčko distriktu BiH za procesuiranje predmeta ratnih zločina. Dakle, prilikom definisanja roka za procesuiranje svih predmeta ratnih zločina uzet je u obzir broj neriješenih predmeta, broj tužilaca i godišnja orijentaciona norma za rad tužilaca na predmetima ratnih zločina te činjenica da se radi o kompleksnim i zahtjevnim predmetima, naročito najsloženijim predmetima koji se vode pred Tužilaštvom BiH i Sudom BiH .

Rok za procesuiranje

Rok predviđen ovim dokumentom je bilo moguće definisati tek nakon što su Tužilaštvo BiH i Sud BiH dali okvirnu procjenu broja predmeta koji će biti predmetom prenosa u skladu sa članom 27a. Zakona o krivičnom postupku BiH i kriterijumima iz Aneksa A. Dakle, nakon izrade prijedloga izmjenjenih kriterijuma, na osnovu broja i izvršene kategorizacije neriješenih predmeta ratnih zločina koju je dostavilo Tužilaštvo BiH, a koja je potvrđena od strane Suda BiH, te procjene postojećih ljudskih i materijalnih kapaciteta, uzimajući u obzir godišnju orijentacionu normu za rad tužilaca na predmetima ratnih zločina⁷ i složenost predmeta ratnih zločina, određen je rok za procesuiranje svih predmeta ratnih zločina u BiH. Dakle, prije utvrđivanja roka za procesuiranje predmeta potrebno je bilo utvrditi broj predmeta Kategorije I i Kategorije II kao i utvrditi broj tužilaca koji rade samo na predmetima ratnih zločina u svim tužilaštvima u BiH.

Potrebno je naglasiti da, u kontekstu kategorizacije predmeta na osnovu izmjenjenih kriterija (Aneks A) i očekivanog intenziviranja prenosa predmeta ratnih zločina sa pravosuđa na nivou BiH na entitetsko pravosuđe, odnosno pravosuđe Brčko distrikta BiH, pored jačanja ljudskih kapaciteta i potrebe obezbjeđenja odgovarajućih finansijskih sredstava, izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom) je predviđeno osiguranje adekvatnog rasporeda sudija i tužilaca, te stručnog i administrativnog osoblja za rad na predmetima ratnih zločina u okviru unutrašnje organizacije sudova i tužilaštava, kao jedan od osnovnih preduslova za ostvarenje ciljeva i rokova predviđenih revidiranom Strategijom.

Ujednačavanje sudske prakse

Obaveza Bosne i Hercegovine je da građanima obezbijedi pravnu sigurnost i izvjesnost na svojoj teritoriji što je sastavni element principa vladavine prava u demokratskom društvu. Kada

---

⁷ Godišnja orijentaciona norma propisana je čl. 21 Pravilnika o orijentacionim mjerilima za rad tužilaca u tužilaštvima u BiH.

su u pitanju postupci protiv počinilaca ratnih zločina pred sudovima u BiH, usljed primjene različitih materijalnih propisa i tumačenja odredbi o vremenskom važenju zakona, razvila se neujednačena sudska praksa. U postupcima su utvrđena značajna odstupanja u pravnim kvalifikacijama za ista ili slična djela počinjena u ratu, te nejednako odmjerenje i izricanje krivičnih sankcija za ova djela, što je dovelo u pitanje princip pravne sigurnosti i jednakosti građana pred zakonom.

Nadzorno tijelo je, u proteklom periodu, u vezi realizacije ovog strateškog cilja konstatovalo da cilj nije realizovan na način kako je to predviđeno Strategijom, odnosno mjerama predviđenim u okviru ovog cilja. Međutim, odlukom Evropskog suda za ljudska prava u slučaju Maktouf i Damjanović protiv Bosne i Hercegovine, kao i odlukama Ustavnog suda Bosne i Hercegovine koje su uslijedile u vezi ovog pitanja, stvorene su pravne pretpostavke za ujednačavanje sudske prakse u predmetima ratnih zločina pred sudovima u Bosni i Hercegovini. Ovim odlukama je, kako je zaključilo Nadzorno tijelo u analizama Strategije, riješeno pravno pitanje retroaktivne primjene krivičnog zakona i osigurana jedinstvena primjena zakona i ravnopravnost građana pred domaćim sudovima u predmetima ratnih zločina.

Također, još jednom je potvrđena nužnost pronalaženja efikasnih formalnih mehanizama za ujednačavanje sudske prakse u Bosni i Hercegovini u predmetima ratnih zločina, zbog čega je ovaj strateški cilj obuhvaćen i izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom).

Shodno navedenom, potrebno je nastaviti poduzimati mjere u ovoj oblasti s ciljem daljeg ujednačavanja prakse sudova u predmetima ratnih zločina. U tom smislu potrebno je nastaviti sa organizacijom stručnih skupova i okruglih stolova u okviru kojih će se zauzimati zajednički stavovi u vezi primjene materijalnih propisa i ujednačavanja prakse u predmetima ratnih zločina. Takođe, neophodno je nastaviti sa edukacijom sudija i tužilaca iz oblasti primjene materijalnog prava u predmetima ratnih zločina.

3. KAPACITETI ZA PROCESUIRANJE

Iako je u prethodnom periodu došlo do jačanja ljudskih i materijalnih kapaciteta sudova i tužilaštava za procesuiranje predmeta ratnih zločina, naročito putem podrške Evropske unije kroz državni paket pomoći IPA 2012/2013, te unapređenja materijalno - tehničkih uslova za rješavanje ovih predmeta (rekonstrukcije sudnica, video-konferencijski sistem), entitetski sudovi i tužilaštva u velikom broju slučajeva nemaju odgovarajuće resurse za efikasno procesuiranje ovih predmeta, obezbjeđene putem redovnih budžeta.

Nakon što se u periodu 2018/2019. godina izvrši prenos vođenja postupka u većem broju predmeta ratnih zločina na entitetska tužilaštva i sudove, te pravosudne institucije u Brčko distriktu BiH, kako je to predviđeno izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom), biće neophodno ojačati ljudske kapacitete ovih institucija kroz imenovanje novih tužilaca, sudija te zapošljavanje stručnih saradnika, istražilaca i drugog osoblja za rad na

predmetima ratnih zločina. Neophodno je dakle izvršiti procjenu postojećih kapaciteta te utvrditi potrebne resurse za procesuiranje predmeta koji će po prijedlogu Tužilaštva BiH, na osnovu odluke Suda BiH, biti preneseni entitetskom i pravosuđu Brčko distrikta BiH.

Na osnovu izvršenih procjena ljudskih i materijalnih potreba očekuje se da relevantna ministarstva finansija obezbijede sredstva neophodna za jačanje kapaciteta svih sudova i tužilaštava za rješavanje predmeta ratnih zločina, a posebno za preuzimanje na budžetsko finansiranje plata sudija, tužilaca i stručnog i administrativnog osoblja koje se trenutno finansira kroz IPA 2012/2013 državni paket pomoći.

VSTV BiH će, u saradnji sa nadležnim ministarstvima te zajedno sa sudovima i tužilaštvima, na osnovu izvršene finansijske procjene i dinamike procesuiranja do sada okončanih predmeta ratnih zločina, te broja predmeta koji se očekuju u radu sudova i tužilaštava, predložiti neophodna ulaganja u materijalne i kadrovske kapacitete pravosudnih institucija, kako bi se omogućilo procesuiranje predmeta ratnih zločina u predviđenom roku, do kraja 2023. godine, kako je to predviđeno izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom).

Takođe, izvršiće se procjena kapaciteta policijskih agencija u BiH za procesuiranje predmeta ratnih zločina te napraviti plan jačanja ljudskih i materijalnih kapaciteta odnosno plan potrebnih ulaganja. Ovaj proces će izvršiti policijske agencije u saradnji sa nadležnim tužilaštvima.

Gdje je to potrebno, predvidjet će se u organizacionim strukturama sudova i tužilaštava u entitetima i Brčko distriktu BiH radna mjesta stručnih saradnika i savjetnika te istražitelja koji će sudijama i pružati podršku u radu na predmetima ratnih zločina. U svim sudovima i tužilaštvima angažovat će se dovoljan broj stručnih saradnika i savjetnika, odnosno istražitelja, kako bi se povećala efikasnost u procesuiranju predmeta ratnih zločina u skladu sa predviđenim vremenskim okvirom.

S tim u vezi, potrebno je preispitati zakonske i podzakonske propise kojima je regulisan omjer tužilaca i sudija i pratećeg osoblja, kako bi se omogućilo obezbjeđenje dovoljnog broja stručnog i administrativnog osoblja koje će raditi na predmetima ratnih zločina, s obzirom da rad na ovako kompleksnim predmetima zahtjeva stručnu i svaku drugu vrstu podrške.

Ministarstva pravde, Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH i nadležna ministarstva finansija u saradnji sa VSTV-om i sudovima i tužilaštvima osigurat će potrebna materijalno-tehnička sredstva za rad institucija - sudova, tužilaštva i policijskih organa na predmetima ratnih zločina, uključujući i sredstva za provođenje mjera zaštite i podrške svjedoka, kao i dodatna sredstva za rad formiranih odjela za ratne zločine.

Radi osiguravanja visokih standarda u procesuiranju ratnih zločina u BiH, Centri za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH i RS u saradnji sa VSTV BiH i sudovima i tužilaštvima će analizirati, ojačati i unaprijediti program specijalizirane edukacije sudija i tužilaca, posebno uključujući

osoblje tužilaštava (istražitelji, saradnici i dr) koje radi na predmetima ratnih zločina. U saradnji sa Centrima za edukaciju sudija i tužilaca, kreirat će se unapređeni edukativni program iz oblasti materijalnih i procesnih zakona vezanih za predmete ratnih zlocina, što bi obuhvatilo i obuku o praksi Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, kao i praktična iskustva iz drugih jurisdikcija.

Potrebno je, pored obuke sudija i tužilaca, osigurati obuku ~~i obuku~~ istražitelja, ovlaštenih službenih lica i drugih službenika policijskih agencija koji rade na predmetima ratnih zločina. Ove obuke će obuhvatiti i načine postupanja sa traumatiziranim žrtvama i svjedocima.

Kako bi se ostvario što veći stepen saradnje i koordinacije između tužilaštava i policijskih agencija u BiH, potrebno je održavati sastanke tužilaštava i nadležnih policijskih agencija te shodno potrebama i tužilaca Tužilaštva BiH, u vezi rada na predmetima ratnih zločina. Na ovaj način se može postići veći stepen saradnje, razmjena podataka kao i bolja koordinacija u vezi obezbjeđivanja kapaciteta policijskih agencija.

Ovi sastanci će se realizovati kroz postojeće Operativne forume za saradnju između tužilaštava i policijskih agencija, gdje će za potrebe razmatranja pitanja u vezi predmeta ratnih zločina, biti pozivani i tužioci Tužilaštva BiH. O održanim sastancima će se redovno izvještavati Nadzorno tijelo.

VSTV BiH će izvršiti analize propisanih normativa za rad sudija i tužilaca na predmetima ratnih zločina, te shodno rezultatima ovih analiza, a imajući u vidu efikasnost procesuiranja predmeta ratnih zločina, izvršiti eventualno revidiranje trenutnih normativa.

SLIKA 4 – KAPACITETI TUŽILAŠTAVA ZA RAD NA PREDMETIMA RATNIH ZLOČINA

BR.	NAZIV INSTITUCIJE	ODJEL/ODSJEK ZA RATNE ZLOČINE I POČETAK RADA		BROJ TUŽILACA KOJI RADI NA PREDMETIMA RZ		BROJ STRUČNIH SARADNIKA		BROJ ISTRAŽILACA		OSTALO STRUČNO OSOBLJE	
		ODJEL/ODSJEK	POČETAK RADA	REDOVAN BUDŽET	IPA BUDŽET	REDOVAN BUDŽET	IPA BUDŽET	REDOVAN BUDŽET	IPA BUDŽET	REDOVAN BUDŽET	IPA BUDŽET
1	TUŽILAŠTVO BiH	DA	2005	28	x	27	10	15	10	13	2
2	FEDERALNO TUŽILAŠTVO F BiH	NE	x	x	1	x	1	x	x	x	x
3	REPUBLIČKO JAVNO TUŽILAŠTVO RS	DA	-	x	1	x	x	x	x	x	x
4	Tužilaštvo Brčko distrikta BiH	DA	2008	3	x	3	x	x	x	x	x
5	Kantonalno tužilaštvo Kantona Sarajevo	DA	2003	2	x	x	2	x	1	1	x
6	Kantonalno tužilaštvo Unsko-sanskog kantona	DA	2004	2	1	x	2	x	x	x	x
7	Kantonalno tužilaštvo Tuzlanskog kantona	DA	2004	2	1	x	3	x	x	x	x
8	Kantonalno tužilaštvo Hercegovačko-neretvanskog kantona	DA	2004	3	2	1	2	x	2	x	x
9	Kantonalno tužilaštvo Zeničko-dobojskog kantona	DA	2004	1	x	x	2	x	x	x	x
10	Kantonalno tužilaštvo Zapadnohercegovačkog kantona	NE	x	x	x	x	x	x	x	x	x
11	Kantonalno tužilaštvo Srednjobosanskog kantona	NE	x	x	1	x	x	x	x	x	x
12	Kantonalno tužilaštvo Kantona 10	NE	x	3	x	1	x	x	x	x	x
13	Kantonalno tužilaštvo Bosansko-podrinjskog kantona	NE	x	2	x	x	x	x	x	x	x
14	Kantonalno tužilaštvo Posavskog kantona	NE	x	3	1	x	x	x	x	x	x
15	Okružno javno tužilaštvo u Banjaluci	DA	2005	x	2	x	x	x	x	x	x
16	Okružno javno tužilaštvo u Bijeljini	DA	2004	1	1	x	1	x	x	x	x
17	Okružno javno tužilaštvo u Istočnom Sarajevu	DA	2006	x	1	x	3	x	x	x	1
18	Okružno javno tužilaštvo u Doboju	DA	2006	1	2	x	2	x	x	x	1
19	Okružno javno tužilaštvo u Trebinju	DA	-	x	1	x	2	x	1	x	1

Slika 5: KAPACITETI SUDOVA

BR.	NAZIV INSTITUCIJE	ODJEL/ODSJEK ZA RATNE ZLOČINE I POČETAK RADA		BROJ SUDLIJA KOJI RADI NA PREDMETIMA RZ		BROJ STRUČNIH SARADNIKA I SAVJETNIKA		OSTALO OSOBLJE	
		ODJEL/ODSJEK	POČETAK RADA	REDOVAN BUDŽET	IPA BUDŽET	REDOVAN BUDŽET	IPA BUDŽET	REDOVAN BUDŽET	IPA BUDŽET
1	SUD BiH	DA	2005	24	x	30	5	8	5
2	VRHOVNI SUD F BiH	NE	x	7	x	x	x	x	x
3	VRHOVNI SUD RS	NE	x	5	x	x	x	x	x
4	Apelacioni sud Brčko distrikta BiH	NE	x	3	x	x	x	x	x
5	Osnovni sud Brčko distrikta BiH	NE	x	3	x	1	x	1	x
6	Kantonalni sud Sarajevo	NE	x	8	2	x	2	1	1
7	Kantonalni sud Bihać	NE	x	2	1	x	1	1	1
8	Kantonalni sud Tuzla	NE	x	2	x	x	x	x	x
9	Kantonalni sud Mostar	NE	x	2	x	x	x	x	x
10	Kantonalni sud Zenica	NE	x	3	x	x	x	1	x
11	Kantonalni sud Široki brijeg	NE	x	x	x	x	x	x	x
12	Kantonalni sud Novi Travnik	NE	x	6	x	3	x	1	x
13	Kantonalni sud Livno	NE	x	5	x	x	x	4	x
14	Kantonalni sud Goražde	NE	x	4	x	x	x	x	x
15	Kantonalni sud Odžak	NE	x	4	x	x	x	x	x
16	Okružni sud Banjaluka	NE	x	1	1	x	1	1	2
17	Okružni sud Bijeljina	NE	x	4	x	x	x	x	x
18	Okružni sud Istočno Sarajevo	NE	x	2	x	x	x	x	1
19	Okružni sud Doboј	NE	x	x	2	x	1	x	x
20	Okružni sud Trebinje	NE	x	1	1	x	1	x	1

NAPOMENA: Osim u Sudu BiH gdje sudije rade isključivo na predmetima ratnih zločina, u kantonalnim i okružnim sudovima i sudovima Brčko distrikta BiH sudije pored predmeta ratnih zločina rade i druge krivične predmete. U Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH radi stručni saradnik za podršku svjedocima, koji po potrebi pruža usluge i Apelacionom sudu Brčko distrikta BiH

Ljudski resursi policijskih organa za rad na predmetima ratnih zločina

Naziv policijskog organa	Organizaciona jedinica-naziv	Broj policijskih službenika predviđenih sistematizacijom za rad na predmetima ratnih zločina	Broj popunjenih mjesta policijskih službenika koji rade na predmetima ratnih zločina-trenutno stanje	Broj službenika koji rade na pitanjima zaštite svjedoka
Državna agencija za istragu i zaštitu (SIPA)	Sektor za istraživanje ratnih zločina i krivičnih djela kažnjivanih po međunarodnom ratnom i humanitarnom pravu odsjeci za istraživanje ratnih zločina I krivičnih djela kažnjivih po međunarodnom humanitarnom pravu u regionalnim uredima Agencije	Policijski službenici 90 Državni službenici 7 Zaposlenici 7	Policijski službenici 73 Državni službenici 3 Zaposlenici 5	Sistematizovano 26/popunjeno 20 (Policijski službenici 22/17 Državni službenici 1/ 0 Zaposlenici 3/3)
MUP Federacije BiH	Federalna uprava policije Sektor za podršku Centar za istraživanje ratnih zločina	Policijski službenici 9 Državni službenici 1 Zaposlenici 2	Policijski službenici 7 Državni službenici 1 Zaposlenici 0	0
MUP Republike Srpske	Uprava za borbu protiv terorizma I ekstremizma Odjeljenje za istrage ratnih zločina	Raspolaže sa ljudskim I materijalno tehničkim resursima I kapacitetima da uspješno realizuje sve postavljene zadatke I ciljeve koji se tiču istrage krivičnih djela ratnog zločina		
CJB Banja Luka	Odjeljenje za istrage ratnih zločina	Načelnik Odjeljenja 1 Inspektor krim. Policije 8	Načelnik Odjeljenja 1 Inspektor krim. policije 8	0
CJB Doboj	Odsjek za istrage ratnih zločina	Šef Odsjeka 1 Inspektor krim. Policije 4	Šef Odsjeka 1 Inspektor krim. policije 4	0

CJB Bijeljina	Odsjek za istrage ratnih zločina	Šef Odsjeka 1 Inspektor krim. policije 4	Šef Odsjeka 1 Inspektor krim. policije 4	0
CJB Istočno Sarajevo	Odjeljenje za istrage ratnih zločina	Načelnik Odjeljenja 1 Inspektor krim. policije 5	Načelnik Odjeljenja 1 Inspektor krim. policije 4	0
CJB Trebinje	Odsjek za istrage ratnih zločina	Šef Odsjeka 1 Inspektor krim. Policije 2	Šef Odsjeka 0 Inspektor krim. policije 1	0
PU Prijedor	Odjeljenje za borbu protiv terorizma i ekstremizma i istrage ratnih zločina			0
PU Zvornik	Odjeljenje za borbu protiv terorizma i ekstremizma i istrage ratnih zločina			0
MUP KS - Sarajevo	Sektor kriminalističke policije Odsjek za krvne i seksualne delikte i ratne zločine ⁸	Inspektor 15	Inspektor 10	0
MUP KT – Tuzla	Sektor kriminalističke policije Odjeljenje za istrage ratnih zločina	Načelnik Odjeljenja 1 Inspektor 1 Mlađi inspektor 3	Načelnik Odjeljenja 1 Inspektor 1 Mlađi inspektor 3	0
MUP USK – Bihać	Sektor kriminalističke policije Odjeljenje za ratne zločine	Načelnik Odjeljenja 1 Inspektor 2 Mlađi inspektor 2	Načelnik Odjeljenja 1 Inspektor 2 Mlađi inspektor	0
MUP HNK - Mostar	Sektor kriminalističke policije Odjel za sprečavanje i otkrivanje općeg kriminaliteta ⁹	0	Inspektor 2	0
MUP ZE-DO kantona – Zenica	Odsjek za istraživanje krivičnih djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom	Šef Odsjeka 1 Viši inspektor 1 Inspektor 3 Mlađi inspektor 3	Šef Odsjeka 1 Viši inspektor 1 Inspektor 3 Mlađi inspektor 1	0
MUP ZHK - Ljubuški				0

⁸ U skladu sa zakonskim nadležnostima kantonalnih MUP-ova, MUP KS Sarajevo nema posebnu organizacionu jedinicu koja radi na predmetima ratnih zločina. Poslove u vezi s prikupljanjem obavještenja u vezi s ratnim zločinima obavlja Odsjek za krvne i seksualne delikte i ratne zločine Odjeljenja za opći kriminalitet Sektora krim. policije. U okviru ovog broja inspektora nije eksplicitno određen broj izvršilaca koji isključivo rade na pitanjima ratnih zločina.

	Sektor kriminalističke policije Odjeljenje za opći kriminal I djela ratnog zločina	2	Inspektor	Inspektor 1	
MUP SBS/KSB - Travnik	Odjel za istraživanje ratnih zločina		Šef Odjela 1 Inspektor 3 Mlađi inspektor 3	Šef Odjela 0 Inspektor 2 Mlađi inspektor 3	0
MUP Kantona Livno - Livno	Odsjek za opći kriminalitet Tim za krivična djela ratnog zločina		Šef Tima 1 Inspektor 2	Šef Tima 1 Istražitelj 1	0
MUP Posavskog kantona - Orašje	Sektor kriminalističke policije Odjel za istrage ¹⁰		0	Inspektor 1	0
MUP BPK - Goražde	Odjeljenje kriminalističkih istraga		Inspektor 2 ¹¹	0	0
Policija Brčko distrikta BIH	Jedinica za istraživanje ratnih zločina		Policijski službenici 8 Državni službenici 1	Policijski službenici 7 Državni službenici 1	0

¹⁰ U MUP-u Posavskog Kantona ne postoji organizaciona jedinica koja se bavi istraživanjem ratnih zločina. U okviru Odjela za istrage jedan istražitelj je angažovan i na predmetima ratnih zločina.

¹¹ U opisu poslova inspektori-istražitelji za krvne delikte u Odjeljenju kriminalističkih istraga imaju i rasvjetljavanje krivičnih djela ratnih zločina.

4. REGIONALNA SARADNJA

Otvorena pitanja u vezi sa regionalnom saradnjom između Bosne i Hercegovine, Republike Srbije, Republike Hrvatske i Crne Gore predstavljaju jedan od izazova na putu postizanja veće efikasnosti u provođenju istraga i optuženja osoba koje se terete za krivična djela ratnih zločina. Položaj Bosne i Hercegovine u regiji specifičan je u odnosu na druge jurisdikcije u okruženju: najveći je broj potencijalnih istraga i optuženja; neriješeni predmeti ratnih zločina često obuhvataju izrazito složena pravna i činjenična pitanja ili veliki broj svjedoka i žrtava koji uglavnom borave u BiH ili imaju jake lične veze sa BiH. Takođe, pravosudna tijela iz susjednih država vode krivične postupke u nekim predmetima, iako je krivično djelo učinjeno na teritoriji Bosne i Hercegovine, gdje se nalazi većina dokaznog materijala i gdje boravi najveći broj svjedoka.

Ovo pitanje usložnjava postojanje zabrane izručenja sopstvenih državljana ili sprječavanje uvida u spise i dokazni materijal iz drugih država. U Strategiji je bila prepoznata potreba za uspostavljanjem mehanizma regionalnog karaktera koji će biti usmjeren na uspješno vođenje krivičnih postupaka, prikupljanje dokaza, kao što su izjave svjedoka i forenzička vještačenja, odnosno unaprijeđenje programa zaštite svjedoka.

Kao jedna od strateških mjera, 2009. godine je usvojen Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima koji se primjenjuje na osnovu sporazuma (ugovora) o pružanju međunarodne pravne pomoći u krivičnim stvarima koji je potpisala BiH sa drugim državama u regionu. Pored navedenog, Tužilaštvo BiH je potpisalo Protokole o saradnji u progonu počinitelja krivičnih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida sa Tužilaštvom za ratne zločine Republike Srbije, Državnim odvjetništvom Republike Hrvatske i Vrhovnim državnim tužilaštvom Crne Gore.

Kada je u pitanju održavanje periodičnih sastanaka između Suda i Tužilaštva BiH sa sudovima i tužilaštvima iz regiona, što je bila jedna od mjera u okviru ovog cilja, Nadzorno tijelo je u Ažuriranoj analizi implementacije Strategije zaključno sa 2016. godinom konstatovalo da predstavnici Tužilaštva BiH i Suda BiH su uspostavili kontakte i održavaju sastanke sa predstavnicima pravosuđa iz regiona te učestvuju na seminarima iz ove oblasti.

Međutim, ovi pozitivni pomaci su bili ograničenog dometa, jer uspostavljeni mehanizmi saradnje nisu na adekvatan način riješili pitanja ustupanja predmeta ratnih zločina u slučajevima pluraliteta krivičnog gonjenja i izručenja državljana u slučaju dvostrukog državljanstva zbog jasnih ustavnih i pravnih ograničenja vezanih za ekstradiciju sopstvenih državljana, koja su u osnovi predstavljala i ideju vodilju za pokretanje cijelog procesa regionalne saradnje.

Ovaj strateški cilj i mjere predviđene Strategijom su bili realizovani po ocjeni Nadzornog tijela. Međutim, tokom 2015. godin, kako je to konstatovalo Nadzorno tijelo, javili su se izvjesni

problemi u oblasti regionalne saradnje u predmetima ratnih zločina odnosno u primjeni instituta međunarodne pravne pomoći, usljed čega došlo do zastoja u procesuiranju određenog broja predmeta ratnih zločina u BiH, zbog čega je zauzet stav da su ove mjere i na dalje potrebne kako bi se pojačao nadzor nad realizacijom istih od strane Nadzornog tijela.

S tim u vezi, kao nova mjera uvedeno je podnošenje izvještaja Nadzornom tijelu u vezi stanja u oblasti regionalne saradnje od strane svih institucija nadležnih za ovu oblast, te održavanje sastanaka između tužilaštava u BiH kao bi se sagledalo stanje u oblasti saradnje i koordinisale aktivnosti.

5. ZAŠTITA I PODRŠKA ŽRTAVA I SVJEDOKA

Svjedoci predstavljaju najznačajnije i najviše korišteno dokazno sredstvo koje se izvodi pred sudovima u BiH u predmetima ratnih zločina. Imajući u vidu ulogu koju svjedoci imaju za vođenje i ishod suđenja za djela ratnih zločina, a koja je ponekad od presudnog značaja za uspješno okončanje predmeta, veoma je bitno osigurati uspostavljanje atmosfere u kojoj će svjedoci slobodno davati izjave bez straha od prijetnji ili pritisaka koje mogu ugroziti njihov ili život njima bliskih osoba.

Neophodno je bilo da se izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom) za sve identifikovane probleme i predložena rješenja predvide mjere za unapređenje zaštite i podrške svjedocima, te ista obezbijedi, u toku i nakon suđenja, čime se doprinosi vođenju postupaka u predmetima ratnih zločina u skladu sa interesima pravde i pravičnosti. Takođe, imajući u vidu evidentirane poteškoće ostvarivanja imovinskopravnih zahtjeva i u krivičnim i u parničnim postupcima, jedna od mjera predviđenih izmjenama i dopunama (revidiranom Strategijom) jeste unapređenje normativnog okvira za ostvarivanje imovinskopravnih zahtjeva u parničnom postupku kada su podnosioci svjedoci pod mjerama zaštite, na nivou BiH, entiteta i Brčko distrikta BiH.

5.1 ZAŠTITA SVJEDOKA

U Bosni i Hercegovini uspostavljen je pravni okvir kojim se uređuje materija zaštite svjedoka i propisuje postupak određivanja i provođenja mjera zaštite. Zakoni o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka usvojeni su na nivou BiH, entiteta i Brčko distrikta BiH. Zakon koji definiše nadležnost Državne agencije za istrage i zaštitu – SIPA za uspostavljanje i provođenje programa zaštite svjedoka (Zakon o programu zaštite svjedoka u BiH) je usvojen i važi samo na nivou BiH. Takođe i niz konvencija i drugih međunarodnih instrumenata obavezuju Bosnu i Hercegovinu da osigura efikasnu zaštitu svjedoka od raznih oblika zastrašivanja, odnosno ugrožavanja tjelesnog integriteta, života i zdravlja, kao i pružanja svih mjera podrške i zaštite članovima porodice svjedoka ili njima bliskih lica.

U postupcima ratnih zločina Sud BiH i sudovi u entitetima i Brčko distriktu BiH svjedocima određuju mjere zaštite u skladu sa Zakonom o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka koje se provode u toku krivičnog postupka. U kontekstu osiguranja jednakih standarda zaštite svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka u postupcima pred svim pravosudnim institucijama u BiH, izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom) prepoznata je potreba analize relevantnih zakonskih odredaba s ciljem usvajanja izmjena zakona kojim će se osigurati uspostavljanje ujednačenog mehanizma pružanja zaštite i podrške svjedocima u toku suđenja te nakon svjedočenja odnosno suđenja.

Nadzorno tijelo je u Ažuriranoj analizi implementacije Strategije zaključno sa 2016. godinom konstatovalo da je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji SIPA-e u Odjeljenju za zaštitu svjedoka sistematiziran potreban broj uposlenika. SIPA je u 2017. godini izvijestila Nadzorno tijelo da se planira usvajanje novog Pravilnika koji će predvidjeti veći broj policijskih službenika u svim organizacionim jedinicama uključujući i Odjeljenje za zaštitu svjedoka kao i Sektor za istraživanje ratnih zločina i krivičnih djela kažnjivih po međunarodnom humanitarnom pravu. Takođe, potrebno je da kapacitete za zaštitu i podršku svjedoka jačaju sve policijske agencije u saradnji sa nadležnim ministarstvima unutrašnjih poslova i ministarstvima finansija.

5.2. PODRŠKA ŽRTVAMA I SVJEDOCIMA

Djelotvoran program podrške svjedocima i žrtvama u predmetima ratnih zločina neophodan je za uspješno odvijanje ovih krivičnog postupka. U većini situacija svjedoci u predmetima ratnih zločina su i sami žrtve ili članovi porodice žrtava ili nestalih osoba koji spadaju u rizičnu grupu ljudi podložnu emotivnim reakcijama tokom svjedočenja. Neophodno je obezbijediti podršku svjedocima i izgraditi kapacitete u ovoj oblasti, što će pomoći i u postupcima za brojna druga krivična djela.

Pored odjela za podršku svjedocima Suda BiH trenutno većina kantonalnih i okružnih sudova u BiH kao i Osnovni sud Brčko distrikta BiH imaju uspostavljene kancelarije (odjele) za podršku svjedocima te zaposlene psihologe/saradnike za pružanje podrške. Adaptacija prostorija i soba za svjedoke je uglavnom realizovana uz podršku UNDP-a koji je ujedno za najveći broj institucija obezbijedio sredstva za finansiranje saradnika za podršku na određeno vrijeme. Bilo je predviđeno da relevantne vlade nastave finansiranje nakon završetka finansiranja od strane UNDP-a. Međutim, jedan broj institucija nije uspio obezbijediti finansijsku podršku za ovo osoblje kroz redovni budžet. Takođe, kroz program pomoći Evropske unije IPA 2012/2013 obezbjeđena su sredstva za plate saradnika za podršku svjedocima u određenim pravosudnim institucijama, ali ova sredstva su sudovima i tužilaštvima na raspolaganju do februara 2019. godine.

Dakle, kako bi ovaj izuzetno važan segment procesuiranja predmeta ratnih zločina i u sudovima i u tužilaštvima bio adekvatno obezbjeđen, potrebno je izvršiti analizu stanja u vezi postojanja odjela za podršku i angažovanja saradnika te izraditi potrebu procjena za one institucije u kojima ovo osoblje nije zaposleno. Analizu dostaviti ministarstvima pravde i finansija.

Takođe, kako bi se sagledao rad odjela, te statistički podaci o broju predmeta i svjedoka kojima je pružena podrška, izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom) se uvodi nova mjera koja se odnosi na dostavljanje izvještaja Nadzornom tijelu o radu ovih odjela.

Dosadašnje iskustvo u obezbjeđivanju podrške svjedocima i žrtvama pokazalo je da postoji potreba da se određeni vid psihološke podrške navedenoj skupini treba pružiti u fazi istrage i u fazi suđenja, kao i da se obezbijedi koordinacija između ovih odjela u sudovima i tužilaštvima. Tako, izmjene i dopune Strategije (revidirana Strategija) predviđa mjeru kojom se nastoji dalje unaprijediti saradnja između odjela za podršku svjedocima u sudovima i tužilaštvima u BiH u predmetima ratnih zločina, i to na način da odjeli za podršku svjedocima Suda BiH i Tužilaštva BiH pružaju svu potrebnu podršku odjelima entitetskih pravosudnih institucija, odnosno institucijama Brčko distrikta BiH. Izvještaj o svim oblicima uspostavljene saradnje između odjela za podršku svjedocima u nadležnim sudovima i tužilaštvima u predmetima ratnih zločina će se dostavljati Nadzornom tijelu.

6. PROVOĐENJE STRATEGIJE I NADZOR

U cilju praćenja efikasnosti i kvaliteta provođenja mjera iz izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) i procjene ostvarenih rezultata u odnosu na očekivane, potrebno je da Nadzorno tijelo nastavi na kontinuiran način pratiti i usmjeravati rad svih institucija zaduženih za provođenje strateških mjera.

Imenovanje

Na prijedlog Ministarstva pravde BiH, Vijeće ministara BiH formiralo je 2009. godine stalno i stručno Nadzorno tijelo u čiji sastav su imenovani predstavnici ministarstava pravde, finansija i trezora BiH, Federacije BiH, Republike Srpske, Ministarstva sigurnosti BiH i odgovarajućih institucija Brčko distrikta BiH, kao i VSTV-a. Nadzorno tijelo će nastaviti da prati provođenje izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) te je potrebno obezbijediti pooštavanje odgovornosti za neizvršavanje zaključaka, uputstava i preporuka Nadzornog tijela. U tom smislu je potrebno izmijeniti Odluku Vijeća ministara BiH o formiranju Nadzornog tijela, što je predviđeno kao jedna od mjera.

Način rada i podrška radu Nadzornog tijela

Nadzorno tijelo sastajat će se i dalje jednom mjesečno.

Svi subjekti koji rade na izvršavanju mjera iz izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije), a posebno glavni tužilac Tužilaštva BiH, predsjednik Suda BiH, glavni federalni tužilac FBiH, glavni republički javni tužilac RS, glavni tužilac Tužilaštva Brčko distrikta BiH,

predsjednici vrhovnih sudova F BiH i RS i Apelacionog suda Brčko distrikta redovno će izvještavati Nadzorno tijelo o provedenim aktivnostima, u skladu sa rokovima predviđenim strateškim mjerama.

Nadzorno tijelo podносит će kvartalne izvještaje Vijeću ministara o izvršavanju mjera iz izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije). Kvartalni izvještaji koje usvaja Vijeće ministara mogu sadržavati prijedlog mjera za unaprijeđenje stepena realizacije pojedinačnih strateških mjera.

Nadzorno tijelo može davati uputstva za poboljšanje provedbe ove Strategije, koja ne mogu biti u suprotnosti sa ciljevima Strategije. Nadzorno tijelo može također odlučiti o načinu sudjelovanja predstavnika civilnog društva, medija i međunarodnih organizacija u procesu praćenja provođenja Strategije.

Jedna od mjera kojom bi se osnažila obaveza provođenja mjera i ciljeva izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) od strane nadležnih institucija jeste jačanje uloge Nadzornog tijela u pogledu obaveze izvještavanja svih relevantnih institucija u BiH. Jačanje uloge Nadzornog tijela je između ostalog i jedan od zaključaka Ministarskog sastanka održanog u okviru Strukturalnog dijaloga o pravosuđu, 13. juna 2016. godine. U tom kontekstu, izmjenama i dopunama Strategije (revidiranom Strategijom) unaprijeđena je uloga i status Nadzornog tijela po pitanju nadzora nad provođenjem strateških ciljeva i mjera na način da je upostavljen cjelovit mehanizam izvještavanja Nadzornog tijela od strane nadležnih subjekata po pitanju realizacije mjera za koje su zaduženi. Subjekti nadležni za implementaciju Strategije u obavezi su redovno i periodično obavještavati Nadzorno tijelo o poduzetim aktivnostima te stepenu realizacije pojedinih ciljeva i mjera, kao i realizaciji zaključaka, uputstava i preporuka Nadzornog tijela čime je unaprijeđen stepen odgovornosti za nepoštivanje odluka Nadzornog tijela

Dodatno, pored uspostavljanja obaveze izvještavanja o provođenju odluka Nadzornog tijela, s ciljem osiguranja pravovremene realizacije mjera i ciljeva utvrđenih Strategijom potrebno je bilo osnažiti odgovornost nadležnih subjekata. Naime, kao jedan od najvećih problema vezanih za provedbu Strategije istaknut je problem odgovornosti za nesprovođenje ciljeva i mjera Strategije, odnosno zaključaka, uputstava i preporuka Nadzornog tijela, koje ovo tijelo, u skladu sa Odlukom o formiranju, upućuje subjektima odgovornim za provedbu Strategije.

S tim u vezi javlja se potreba da se ovo pitanje preciznije definiše kroz izmjene i dopune Strategije, odnosno da se osigura odgovornost za provođenje strateških ciljeva i mjera subjekata nadležnih za njihovu implementaciju.

Jedna od mjera kojom će se osigurati odgovornost nadležnih subjekata jeste donošenje obavezujućeg uputstva za tužioce koji rade na predmetima ratnih zločina a kojim će se predvidjeti obaveza provođenja izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) te zaključaka, uputstava i preporuka Nadzornog tijela. Izmjenama i dopunama Strategije je predviđeno da VSTV BiH usvoji smjernice glavnim tužiocima Tužilaštva BiH, Tužilaštva Brčko distrikta BiH, Federalnog tužilaštva FBiH i Republičkog javnog tužilaštva RS o

donošenju ovog uputstva za tužioce koji rade na predmetima ratnih zločina kojim će se predvidjeti obaveza provođenja mjera i rokova iz Strategije kao i odluka Nadzornog tijela.

Kada su u pitanju sudovi, VSTV BiH je usvojio Uputstvo za praćenje rada na predmetima ratnih zločina u sudovima koje predviđa prioritarno rješavanje ovih predmeta u slučajevima kada sudije pored predmeta ratnih zločina u radu imaju i druge vrste predmeta.

VSTV BiH obezbijedit će stručnu i administrativnu podršku radu Nadzornom tijelu u skladu sa Odlukom Vijeća ministara BiH.

7. FINANSIJSKI ASPEKTI

Provođenje izmjena i dopuna Strategije (revidirana Strategija) ima finansijske implikacije za veliki broj institucija sa nadležnostima u sektoru pravde i provođenja zakona. Ovo poglavlje ukazuje na poteškoće u procesu finansijskog planiranja i ulaganja u ljudske i materijalne resurse koji su potrebni za ostvarenje strateških mjera, implikacije koje će izmjene i dopune Strategije (revidirana Strategija) imati na srednjoročne budžete nadležnih institucija i naglašava važnost adekvatnog osiguranja sredstava za provođenje ovog dokumenta. Sve institucije koje će raditi na realizaciji izmjena i dopuna Strategije (revidirane Strategije) trebaju detaljno obrazložiti svoje finansijske potrebe uz prilaganje konkretnih pokazatelja, kako bi se ostvarili ciljevi zadati u Strategiji. Ostvarenje ovog cilja predstavljat će ozbiljan izazov u narednom periodu i imat će implikacije na sljedeći budžetski ciklus. Ovde je značajno naglasiti da se iz IPA sredstava finansira osoblje sudova i tužilaštava za rad na predmetima ratnih zločina, te da ova podrška traje do februara 2019. godine. Ovo osoblje, osim manjih izuzetaka, još nije preuzeto na finansiranje putem redovnih budžeta, za šta je neophodno planirati sredstva u budžetima za 2019. godinu.